[redacted]
ARCHITECTEN

Gemeente Amsterdam
Ter attentie van Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en
Monumenten en Archeologie

Via E-mail

Betreft	: Reactie op Advies Commissie IIB 04 11 2020
Uw kenmerk	: Z2020-Z007200-007
Adres	: Gabriël Metsustraat 2-6, 1071EA Amsterdam
Datum	: 19 november 2020
Pagina	: 1

Geachte leden van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten en Archeologie,

De afgelopen jaren heeft architectenbureau [redacted] in opdracht van de bewoners/opdrachtgevers zorgvuldig gewerkt om tot een passend ontwerp te komen voor het object Gabriel Metsustraat 2-6 aan het Museumplein in Amsterdam. Daarvoor zijn verschillende Welstandsadviezen ontvangen.

Korte tijdlijn afgelopen 6 maanden

In juni van dit jaar is het complex aangewezen als gemeentelijk monument op basis van 'erfgoed- en cultuurhistorische waarde'.
Daaropvolgend hebben xx, xx, [redacted] en de opdrachtgevers overleg gevoerd over de manieren waarop het historische karakter van de panden aan de Gabriël Metsustraat 2-6 zo goed mogelijk kunnen worden teruggebracht in relatie tot de reeds verleende onherroepelijke bouwvergunningen.

Hierbij citeren wij uit het Advies van Monumenten en Archeologie aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit[1] van 18 mei 2020:

> Gabriël Metsustraat 2-6 heeft hoge stedenbouwkundige waarde. De voorgevel (inclusief dak) en zijgevel zijn van hoge monumentale waarde, met uitzondering van de kunststof ramen en de moderne invullingen van de begane grond die als indifferent worden beoordeeld. De achtergevel en het dakterras zijn van indifferente waarde. De hoofddraagconstructie (inclusief steektrappen) is van positieve monumentale waarde. De achtererfbebouwing, de plattegrondindeling en de interieurafwerking zijn indifferent.

De ondergetekenden hebben in nauwe samenwerking op basis van de aanwijzing tot gemeentelijk monument een alternatief ontwerp gemaakt. Dit is een bijzonder traject geweest, omdat xx en xx, in het voortraject de grootste bezwaarmakers, een inhoudelijke bijdrage hebben geleverd aan het aangepaste ontwerp. Het ontwerp dat daarna ter bespreking op 23 juni 2020 naar M&A is gestuurd is dus een uitwerking van deze bijzondere samenwerking.

[1] Advies van Monumenten en Archeologie aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit, OLO 4819805, 2020.156, 18 mei 2020, pagina 1.

Al onze werkzaamheden worden uitsluitend uitgevoerd onder toepasselijkheid van de Standaardvoorwaarden. De nieuwe regeling 2011 Rechtsverhouding opdrachtgever- architect, ingenieur en adviseur (DNR 2011), met daarin onder mee opgenomen aansprakelijkheidsbeperkingen en een arbitraal beding.

[redacted] ARCHITECTEN

De belangrijkste uitkomsten uit dit gezamenlijke traject:

- Kleiner dakterras dat 2 meter naar achter wordt geplaatst;
- Eén dakopbouw in plaats van twee en een locatie zover mogelijk uit het zicht tegen de hogere zijgevel van de kant van het Van Gogh Museum;
- Het gedeeltelijk terugbrengen van de plint en bijbehorende kleurstelling conform de situatie die rond 1930 is ontstaan;
- Restauratie van de gevel inclusief voegwerk;
- Restauratie van de pinakels en terugbrengen van de windhaantjes;
- Terugbrengen van de kruispannen.

De inhoudelijke reactie van M&A via mail op de presentatie was overwegend positief. Er werden geen nieuwe eisen gesteld. Zie mailwisseling tussen architect en M&A[2]. Op basis van deze reactie zijn de opdrachtgevers overgegaan tot het indienen van de aanvraag omgevingsvergunning (aanvraag 5347779).

Reactie op negatief advies CRK

De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit heeft ons geïnformeerd dat op 4 november 2020 het plan zou worden behandeld in de commissievergadering. Inmiddels hebben wij het verslag[3] ontvangen en willen wij hierop puntsgewijs inhoudelijk reageren.

1. Het terugbrengen van de pui naar de situatie van het begin van de 20e eeuw is geen letterlijke reconstructie, maar een vrije vertaling. Daarnaast ontbreekt de argumentatie voor het kiezen van deze tijdslaag.

Het huidige ontwerp is gebaseerd op archieftekeningen (bestaande situatie oktober 1937), de nog bestaande gevelelementen en een 'still' uit een historische film[4]. Er is sprake van een vrije vertaling van garagedeuren naar een winkelpui omdat er in de huidige situatie geen sprake meer is van een garage (functiewijziging). Het kopiëren van de oorspronkelijke pui zoals deze op de bouwtekeningen van oktober 1937 staan aangegeven, zorgt ervoor dat de pui ook daadwerkelijk de huidige en toekomstige functie weerspiegelt. Het terugbrengen van de oorspronkelijke garagedeur zoals voorgesteld door M&A zorgt niet alleen voor een gesloten plint (wat niet wenselijk is op zo'n prominente locatie), maar geeft valse verwachtingen wat betreft het achterliggende gebruik.
Wat betreft de tijdlaag houden we ook rekening met de wens vanuit CRK en M&A om duidelijk te maken dat Etty Hillesum hier heeft gewoond. Zij woonde hier van maart 1937 tot september 1943. De verwijzing naar haar tijd op de Gabriël Metsustraat 6 bereiken we (onder meer) door qua ontwerp aan te sluiten bij deze periode. Uit deze periode hebben we door bewegend beeld, archiefbeelden en tekeningen ook een goed uitgangspunt voor de reconstructie en detaillering van de pui.

[2] Mailwisseling van 22 juni - 15 juli 2020.
[3] Kenmerk Z2020-Z007200-007 (2020 11 04 Advies CRK Gabriël Metsustraat 2-4-6 (GM) Z2020-2007200.pdf).
[4] Zie bijlage voor archieftekening en stills.

Al onze werkzaamheden worden uitsluitend uitgevoerd onder toepasselijkheid van de Standaardvoorwaarden. De nieuwe regeling 2011 Rechtsverhouding opdrachtgever- architect, ingenieur en adviseur (DNR 2011), met daarin onder mee opgenomen aansprakelijkheidsbeperkingen en een arbitraal beding.

[redacted] ARCHITECTEN

2. Uit de drie aangeleverde details blijken plakroeden te worden voorgesteld en aluminium lekdorpels.

De gevelindeling van de begane grond zal worden teruggebracht naar de situatie uit 1937, met winkelpuien en poortdeuren en natuurstenen onderdelen. De detaillering van deze puien en poortdeuren zal worden uitgevoerd conform die situatie. Dus geen plakroeden en aluminium lekdorpels. Daarnaast wordt aandacht geschonken aan het uiterlijk van traditioneel geplaatst glas met stopverf. Alle ramen krijgen in de houten randdetaillering aan de buitenzijde een 'stopverf-rand' onder 45°. Kleuronderzoek aan de kozijnen, het overige houtwerk en het ijzerwerk in de bestaande gevel, zal een historisch kleurbeeld vrijleggen, zoals de gevel ooit toonde. Veel voorkomend is dat niet overal nog oorspronkelijke kleuren zijn te herleiden. Met de kleurkennis uit de bouwtijd van het complex zal dan een passend kleurschema worden opgesteld.

3. Het ontwerp van de achtergevel is te onsamenhangend en te afwijkend. Het gaat op geen enkele manier de relatie aan met de monumentale uitstraling van het complex.

Door het complex aan te wijzen als gemeentelijk monument is een situatie ontstaan waarin de zijgevel ook monumentaal waarde heeft gekregen. Het voorste deel van de zijgevel is uitgevoerd in metselwerk van een strengpers baksteen, hetzelfde metselwerk als de voorgevel. Het achterste deel van de zijgevel is uitgevoerd in stucwerk. Om die reden is ervoor gekozen om de achtergevel ook in stucwerk uit te voeren. Een andere gevelafwerking dan stucwerk zorgt ervoor dat er een driedeling in materialen ontstaat en dat is onwenselijk (dat levert een echt onsamenhangend beeld op).

Wij stellen voor om de balkons conform eerder ontwerp terug te brengen om op die manier de samenhang van de achtergevel te versterken. Met het terugbrengen van balkons ontstaat er een duidelijke referentie naar de oorspronkelijke opbouw van de achtergevel en samenhang met de er tegenover gebouwde panden (waarvan de meeste veranda's hebben).
Wat betreft de materialisatie van de achtergevel zal er worden gekozen voor trasskalk pleisterwerk. Deze zal op kleur worden gemaakt, zodat deze zal aansluiten bij het pleisterwerk van de zijgevel. Om er voor te zorgen dat het gewenste resultaat wordt gewaarborgd zullen er monsters worden opgezet ter goedkeuring van M&A en CRK.

4. De nieuwe dakopbouw verstoort het monumentale gevelbeeld door prominente positie en hoogte.

In de mail van M&A (bijlage 2) staat dat deze enkele dakopbouw ten opzichte van de eerder onherroepelijk vergunde situatie 'positieve gevolgen heeft voor de monumentale waarde van het monument'. Dit is goed te zien in de bijgaande 3D-weergaven[5] waaruit blijkt dat het ontwerp van de enkele dakopbouw inderdaad een verbetering is van de twee dakopbouwen uit de eerder onherroepelijk vergunde situatie. De hoogte van de dakopbouw valt ruim onder de maximaal toelaatbare bouwhoogte van 18 meter. De gesloten geveldelen van de dakopbouw, ter hoogte van de

[5] 3D-weergaven zijn te vinden in de bijlage.

Al onze werkzaamheden worden uitsluitend uitgevoerd onder toepasselijkheid van de Standaardvoorwaarden. De nieuwe regeling 2011 Rechtsverhouding opdrachtgever- architect, ingenieur en adviseur (DNR 2011), met daarin onder mee opgenomen aansprakelijkheidsbeperkingen en een arbitraal beding.

[redacted] ARCHITECTEN

liftschacht, zullen worden uitgevoerd met een zinken roevengevel. Dit sluit ons inziens het beste aan bij vergelijkbare dakopbouwen in de omgeving en valt het minste op.

5. De grote gevelopeningen met moderne puien en het creëren van buitenruimte op de 2e verdieping gaan ten koste van het oorspronkelijke bouwvolume en zijn niet verenigbaar met de monumentale waarde.

Wat betreft de inpandige buitenruimte op de tweede verdieping kunnen wij ons vinden in de negatieve beoordeling van M&A en CRK. Opdrachtgevers zijn bereid het ontwerp op dit punt aan te passen.

Wat betreft de zijgevel: als eerste is het belangrijk om te weten dat één deel van de gevel zichtbaar is vanaf de openbare ruimte en het andere deel niet. De in ons ontwerp nieuw geïntroduceerde puien bevinden zich alle in het niet vanuit de openbare ruimte zichtbare deel van de gevel. Deze puien zijn hedendaags gedetailleerd en gematerialiseerd, hetgeen geldt als een wenselijk uitgangspunt van CRK en M&A.

In het zichtbare deel bevindt zich op de derde verdieping een kunststof kozijn dat toegang verleend naar de aanwezige buitenruimte. Wij zijn het eens met CRK en M&A dat de huidige detaillering en materialisatie niet wenselijk zijn. We zijn nog op zoek naar de vroegst aanwezige situatie uit het archief. Tot op heden kunnen wij alleen de huidige toestand terugvinden uit circa 2000[6].
Dit kunststof kozijn wordt vervangen door een pui in dezelfde materialen als de achtergevel, in de bestaande afmeting.

6. De interne wijzigingen waren onvoldoende te beoordelen vanwege de onduidelijkheid over de bestaande situatie. Het stadsdeel heeft inmiddels bevestigd dat de vergunningen afgegeven in 2016 en 2017 onherroepelijk zijn en dat de overzichtstekening overeenkomt met de ingrepen uit de vergunningen. De commissie adviseert de vergunde ingrepen in de bestaande situatie in te tekenen zodat er een helder vertrekpunt is. Van waarde is de hoofddraagconstructie en de steektrappen en behoud is het uitgangspunt, waarbij muurdoorbraken mogelijk zijn van maximaal een dubbele deurbreedte en in hoogte gelijk aan de bestaande deuren.

Opdrachtgevers kunnen zich vinden in deze opmerking en aanpassingen.

[6] We zien dit kozijn voor het eerst aanwezig in een tekening bij een vergunningaanvraag van twee dakkapellen van 12 oktober 2000.

[redacted]

Al onze werkzaamheden worden uitsluitend uitgevoerd onder toepasselijkheid van de Standaardvoorwaarden. De nieuwe regeling 2011 Rechtsverhouding opdrachtgever- architect, ingenieur en adviseur (DNR 2011), met daarin onder mee opgenomen aansprakelijkheidsbeperkingen en een arbitraal beding.

[redacted] ARCHITECTEN

Afsluitend

Alle bovenstaande punten zijn verwerkt in herziene tekeningen, die als bijlagen bij de reactie worden gevoegd[7] [8]. Voor wie een visuele weergave van de verschillende vergunningaanvragen wil zien, is een achtergronddocument toegevoegd[9].

[redacted] Architecten, xx en xx staan open voor input van CRK om tot een afronding te komen. Opdrachtgevers zijn vanaf 2016 meer dan bereid geweest om voor alle betrokken partijen een zo goed mogelijk resultaat te behalen.

Naar ons idee is het naar aanleiding van uw opmerkingen aangepaste plan een goed onderbouwd ontwerp waar alle partijen zich in kunnen vinden.

Met vriendelijke groet,

xx

Mede namens:
xx x
xx x

[7] Tekening 1, Gevels: werknummer 1905-01, blad DO-15, revisiedatum 19-11-2020.
[8] Tekening 2, 2e en 3e verdieping: werknummer 1905-01, blad DO-13, revisiedatum 18-11-2020.
[9] Achtergronddocument met de verschillende vergunningaanvragen.

[redacted]

Al onze werkzaamheden worden uitsluitend uitgevoerd onder toepasselijkheid van de Standaardvoorwaarden. De nieuwe regeling 2011 Rechtsverhouding opdrachtgever- architect, ingenieur en adviseur (DNR 2011), met daarin onder mee opgenomen aansprakelijkheidsbeperkingen en een arbitraal beding.